VLADAS MIRONAS
1880 06 22–1953 02 18

Lietuvos Valstybės Tarybos nariai, Lietuvos Nepriklausomybės akto signatarai. Vladas Mironas – antroje eilėje ketvirtas iš kairės. Vilnius, 1918 m. *Iš Lietuvos nacionalinio muziejaus rinkinių*

Lietuvos kariuomenės vadas, krašto apsaugos ministras generolas Stasys Raštikis ir Ministras Pirmininkas Vladas Mironas sveikina garbės kuopą prie Prezidentūros Kaune. 1938 m. *Iš Alytaus kraštotyros muziejaus rinkinių*

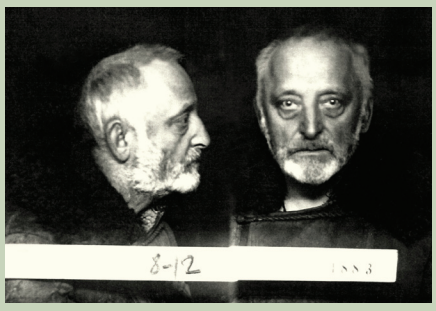

Suimto Vlado Mirono nuotrauka iš jo baudžiamosios bylos. *Iš Lietuvos ypatingojo archyvo*

Kenotafas okupantų nužudytiems Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarams atminti Vilniaus Rasų kapinėse. *V. Juozevičiūtės nuotr., 2010 m.*

Vladas Mironas gimė 1880 m. birželio 22 d. Rokiškio aps. Panemunio vls. Kuodiškių vienkiemyje pasiturinčių ūkininkų Zigmo ir Onos Mironų šeimoje. Baigęs Panemunio pradinę mokyklą, 1892 m. įstojo į Mintaujos (dab. Jelgava, Latvija) gimnaziją. Mintauja XIX a. pab. buvo tikras lietuvybės židinys: lietuviai sudarė net ketvirtadalį miesto gyventojų, ten veikė kelios lietuvių draugijos, chorai, o gimnazijoje, išugdžiusioje daug būsimų nepriklausomos Lietuvos politikų ir visuomenės veikėjų, dėstė Jonas Jablonskis. V. Mirono bendramoksliai Mintaujos gimnazijoje buvo ir Antanas Smetona su Juozu Tūbeliu. 1896 m. jie visi trys kartu su būreliu kitų lietuvių moksleivių buvo pašalinti iš gimnazijos, nes atsisakė melstis rusiškai. Pašalintas iš Mintaujos gimnazijos V. Mironas 1897–1901 m. mokėsi Vilniaus dvasinėje seminarijoje. Vėliau studijas tęsė Peterburgo dvasinėje akademijoje, kur įgijo teologijos kandidato laipsnį.

Gavęs kunigo šventimus, 1904 m. V. Mironas grįžo į Vilnių. Dirbo privačių mokyklų kapelionu, vėliau kunigavo Choroščiuje (Lenkija), Valkininkuose, Merkinėje, Dauguose. Panaikinus lietuviškos spaudos draudimą ir suaktyvėjus tautinei veiklai, siekė, kad lietuviškose parapijose būtų leista sakyti pamokslus ir giedoti lietuviškai. Dalyvavo kuriant Lietuvių mokslo draugiją, drauge su grupe Vilniaus vyskupijos lietuvių kunigų įsteigė švietimo draugiją „Rytas“, kuri Vilniaus krašte steigė ir globojo lietuviškas mokyklas. Rėmė ir rūpinosi lietuviškos spaudos leidyba, pats leido Vilniaus krašto žmonėms skirtą savaitraštį „Aušra“. Populiarino blaivybę, parapijiečiams rengė vakarones su liaudies šokiais ir dainomis, organizavo liaudies teatro vaidinimus. Greta viso to dalyvavo ir politinėje veikloje. Jau 1905 m. gruodžio 4–5 d. dalyvavo Didžiajame Vilniaus Seime, 1905–1906 m. talkino steigiant Lietuvoje krikščioniškas demokratines partijas. 1917 m. vasarą buvo pakviestas į Vilniuje rengtos Lietuvių konferencijos organizacinį komitetą. Buvo išrinktas į Lietuvos Tarybą ir iki 1918 m. vasario 15 d. ėjo jos antrojo vicepirmininko pareigas. Kartu su kitais Tarybos nariais 1918 m. vasario 16 d. pasirašė nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimo aktą.

Pradėjus darbą 1920 m. sušauktam Steigiamajam Seimui, kuriam laikui iš aktyvios politinės veiklos pasitraukė. Tačiau jau 1926 m., kaip vienas iš Lietuvos tautininkų sąjungos steigėjų ir aktyvus narys, V. Mironas kartu su A. Smetona ir Augustinu Voldemaru buvo išrinktas į III Seimą. Paleidus Seimą 1927–1929 m. vadovavo Tikybos reikalų departamentui prie Vidaus reikalų, vėliau Švietimo ministerijos. 1929 m. buvo paskirtas vyriausiuoju Lietuvos kariuomenės kapelionu ir šias pareigas ėjo iki 1938 m. kovo pabaigos. Kartu buvo ir vienas iš Tautininkų sąjungos vadovų. 1930 m. V. Mironas buvo apdovanotas Vytauto Didžiojo 3-iojo laipsnio ordinu, o 1938 m. – DLK Gedimino 1-ojo laipsnio ordinu. Buvo gavęs ir Latvijos valstybinį apdovanojimą – Latvijos Trijų žvaigždžių 2-ojo laipsnio ordiną.

1938 m. kovo mėn. pabaigoje V. Mironui buvo pavesta sudaryti Vyriausybę. Vadovavo XVIII ir XIX ministrų kabinetui. Tačiau Antrojo pasaulinio karo išvakarėse Vyriausybė turėjo spręsti nelengvus užsienio politikos klausimus. Vokietijai įteikus ultimatumą dėl Klaipėdos krašto perleidimo, Vyriausybę ištiko krizė. Premjeras V. Mironas buvo priverstas atsistatydinti.

Pasitraukęs iš aktyvios politinės veiklos apsigyveno Bukaučiškėse (dab. Alytaus r.) esančiame dvarelyje, kurį buvo gavęs kaip Vasario 16-osios Akto signataras. Dvare jis plėtojo modernų ūkį: nusipirko porą dešimčių hektarų žemės, užveisė didelį sodą, įsigijo technikos ir gerų veislių gyvulių, įsivedė vandentiekį ir elektrą. Pas jį svečiuodavosi prezidentas A. Smetona, dainininkas Kipras Petrauskas, daugelis kitų žinomų žmonių.

1940 m. Lietuvą okupavus sovietams, V. Mironas buvo suimtas. Nuo 1940 m. rugsėjo 12 d. iki 1941 m. birželio 23 d. kalintas Alytaus NKVD areštinėje ir Kauno sunkiųjų darbų kalėjime. Iš kalėjimo V. Mironą išlaisvino prasidėjęs Birželio sukilimas.

Karo metus praleidęs Bukaučiškėse, 1944 m. atsisakė trauktis į Vakarus (sakė trokštąs „atsigulti Lietuvos žemėje, kurios šiltą kvapą norėtų jausti“) ir nuolankiai pasitiko savo lemtį. Jau 1944 m. rugpjūčio mėn. V. Mironas buvo suimtas sovietų karinės kontržvalgybos „Smerš“ ir perduotas NKGB. Tačiau tąkart po kelių mėnesių buvo paleistas, nes po ilgų tardymų sutiko tapti agentu informatoriumi. Buvo perkeltas kunigauti į Vilnių. Deja, sovietinis saugumas naujuoju agentu greitai nusivylė, nes šis nepasižymėjo uolumu ir nevykdė užduočių. Dėl to V. Mironas buvo ne kartą suimtas ir tardomas. Paskutinį kartą suimtas 1947 m. sausio 3 d. Apkaltintas, jog „dalyvavo antisovietinėse nacionalistinėse organizacijose, kovojo prieš revoliucinį judėjimą ir nevykdė slaptųjų užduočių“. Ypatingojo pasitarimo nuteistas 7 metams nelaisvės ir išvežtas į griežtu režimu pagarsėjusį Vladimiro kalėjimą. Likus mažiau nei metams iki bausmės pabaigos, 1953 m. vasario 18 d., mirė. Palaidotas bendrose Vladimiro kalėjimo kapinėse kartu su kitais bevardžiais kaliniais.

1998 m. Kuodiškių k., V. Mirono gimtosios sodybos vietoje, pastatytas paminklinis akmuo. 2000 m. V. Mirono pavardė buvo įtraukta į Bažnyčios kankinių sąrašą. 2007 m. Vilniuje, Rasų kapinėse, buvo atidengtas kenotafas signatarams Kazimierui Bizauskui, Pranui Dovydaičiui ir V. Mironui atminti.

Parengė Vilma Juozevičiūtė